

Расторгуєва А. С.

*Магістр спеціальності 8.03050901 “Облік і аудит”,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна,
happy555angel@mail.ru*

Науковий керівник: Ксьонжик І. В.

*д-р екон. наук, доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування,
м. Миколаїв, Україна
iryna_ksonzhyk@meta.ua*

АУДИТ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

У статті розглянуто мету, завдання і сучасний стан аудиту державного сектору, вчених, які вивчають дане питання, проаналізовано сучасний стан нормативно-правового забезпечення та його вплив на поточний розвиток функції внутрішнього аудиту в державному секторі України. Досліджено певні питання, що виникають при такому реформуванні.

Ключові слова: внутрішній аудит, нормативне забезпечення, державний внутрішній фінансовий контроль.

В сучасних умовах бюджетні установи працюють в складних умовах недостатнього фінансування з бюджету держави. Зростає частка бюджетних коштів спеціального фонду, в одній установі поєднується бюджетний і комерційний види діяльності та їх відображення в єдиній системі обліку. Установи повинні не тільки планувати, здійснювати та контролювати доходи та видатки бюджетних програм, але і керувати результатами їх виконання. Перед керівниками бюджетних установ – розпорядниками бюджетних коштів виникають задачі прогнозування, оцінки ризиків і створення ефективної системи управління. Все це зумовлює специфіку і новизну в методології та організації обліку і вимагає посилення контролю за використанням ресурсів та покращення результативних показників діяльності цих установ.

Ефективна діяльність в умовах ринкових відносин багато в чому залежить від організації системи внутрішньогосподарського контролю. Існуючі методи і форми економічного контролю неспроможні задовольнити інформаційні потреби керівників бюджетних установ. Усе це вказує на актуальність створення у бюджетних установах підрозділів внутрішнього аудиту. В цих умовах виникає необхідність державного реформування

системи державного внутрішнього фінансового контролю, яка б сприяла розв'язанню певних проблем.

Питання організації служби внутрішнього аудиту досліджують вітчизняні наукові працівники – С. Прилипко, О. Редько, В. Подольський, П. Камишанов, А. Ткаченко, А. Монаєнко, А. Бодюк, однак перелік проблем, які порушують зазначені та інші автори, не вирішують шляхів усунення системних недоліків у функціонуванні системи державного внутрішнього фінансового контролю саме у бюджетних установах [4, с. 149].

Сфера застосування внутрішнього аудиту охоплює такі напрями діяльності:

- оцінка діяльності установи щодо ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, ступеня виконання і досягнення цілей, визначених у стратегічних та річних планах, ефективності планування і виконання бюджетних програм та результатів їх виконання, якості надання адміністративних послуг та виконання контрольно-наглядових функцій, завдань, визначених актами законодавства, а також ризиків, які негативно впливають на виконання функцій і завдань установи (аудит ефективності);

- оцінка діяльності установи щодо законності та достовірності фінансової і бюджетної звітності, правильності ведення бухгалтерського обліку (фінансовий аудит);

- оцінка діяльності установи щодо дотримання актів законодавства, планів, процедур, контрактів з питань стану збереження активів, інформації та управління державним майном (аудит відповідності) [2].

Внутрішній аудит має визначати, яким чином здійснюється внутрішній контроль, включаючи методи попереднього контролю. Однією зі складових внутрішнього контролю є відповідальність керівника за управління й розвиток організації в цілому. За створення та функціонування структури внутрішнього контролю відповідає керівництво органів державного й комунального секторів.

Метою внутрішнього аудиту є надання незалежних рекомендацій і консультацій, спрямованих на вдосконалення діяльності органів державного й комунального секторів, підвищення ефективності процесів управління, сприяння досягненню мети такими органами. Внутрішній аудит розв’язує важливі завдання з удосконалення системи управління, попередження фактів незаконного й неефективного використання державних ресурсів, запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності відповідного органу державного й комунального секторів. Безумовно позитивним моментом в провадженні внутрішнього аудиту в державному секторі економіки є підсилення попереднього та поточного контролю шляхом закріплення аудитора за кожною бюджетною установою та постійного моніторингу фінансово-господарської діяльності на предмет дотримання законного та ефективного використання коштів та майна, а також оцінка можливих ризиків, що дозволить попередити зайві та неефективні витрати, або негайно реагувати на них.

Базові засади для запровадження діяльності внутрішніх аудиторів визначено Постановою від 28.09.2011 р. № 1001 “Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади” [1], яка встановлює порядок утворення підрозділів внутрішнього аудиту, організацію та здійснення внутрішнього аудиту, критерії для визначення чисельності працівників служб внутрішнього аудиту та інші аспекти цієї діяльності.

Відповідно до цієї постанови підрозділи внутрішнього аудиту утворюються в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах на базі контрольно-ревізійних підрозділів, а також в бюджетних установах [5, с. 87-88].

Відправною точкою для запровадження діяльності з внутрішнього аудиту в усіх міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади та їх територіальних органах став 2012 рік, коли було утворено службу внутрішнього аудиту в центральних органах виконавчої влади.

Щодо чинної нормативно-правової бази та методичних матеріалів з внутрішнього контролю відомо, що сутність внутрішнього контролю визначено у ст. 26 Бюджетного кодексу України. Крім того, цією статтею встановлено відповідальність розпорядника бюджетних коштів в особі його керівника за організацію внутрішнього контролю у своєму закладі та у підвідомчих бюджетних установах.

Організаційні засади з побудови внутрішнього контролю, принципи, на яких має базуватися внутрішній контроль, а також сутність п'яти елементів внутрішнього контролю, відповідно до яких має будуватися внутрішній контроль у розпорядників бюджетних коштів, визначено у зазначеній Концепції та Методичних рекомендаціях з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах [2].

Стосовно розробки внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту та нормативно-правової бази (методичних матеріалів), якими слід керуватися при їх підготовці, загальні вимоги до організації та проведення внутрішнього аудиту визначено у:

- постанові Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 р. № 1001 “Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади...”, яка містить основні завдання, функції та права керівника і працівників підрозділу внутрішнього аудиту, вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня внутрішніх аудиторів та звітування про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту тощо;

- Стандартах внутрішнього аудиту, главою 1 розділом II яких передбачено обов'язковість затвердження внутрішніх документів з питань внутрішнього

аудиту (положення про підрозділ внутрішнього аудиту, посадових інструкцій його працівників та порядку планування і проведення внутрішніх аудитів, документування, реалізації їх результатів), а також встановлюють єдині підходи до організації та проведення внутрішнього аудиту, підготовки аудиторських звітів, висновків та рекомендацій, здійснення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту [2];

- Кодексі етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту (наказ Мінфіну від 29.09.2011 р. № 1217), що визначає морально-етичні принципи професійної діяльності працівників підрозділу внутрішнього аудиту та правила поведінки державного внутрішнього аудитора [3].

Список використаних джерел:

1. Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади: Постанова КМУ від 28 вересня 2011 р. № 1001. [Електронний ресурс]: – Режим доступу : <http://document.ua/dejakipitannjautvorennyastruktturnih-pidrozdiliv-vnutrishn-doc70084.html>
2. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту: Наказ Міністерства Фінансів України від 20 жовтня 2011 р. № 1219/19957. [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennia-standartiv-vnutrishnogo-auditu-doc74472.html>
3. Роз’яснення щодо чинної нормативно-правової бази з питань організації внутрішнього контролю та здійснення внутрішнього аудиту від 22.05.2014 р. № 2114/240. [Електронний ресурс]: – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/103732;isessionid-B279C0CC3F05EC6CAB562E1444BE5ED3.appl>
4. Ермішова С. В. Внутрішній аудит в системі державного фінансового контролю / С. В. Ермішова // Економіка і організація управління. – 2008. – № 3. – С. 149.
5. Михальчишина Л. Г. Внутрішній аудит в центральних органах виконавчої влади: становлення, досягнення, проблеми / Л. Г. Михальчишина, О. С. Чухась // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2013. – № 1 (76). – С. 87-88.

A. Rastorhuieva. A udit in the public sector.

Summary

In the article considered the purpose, objectives and current state of public sector auditing, scientists who study the issue, analyzed the current state of the legal provision and its impact on the ongoing development of internal audit in the public sector of Ukraine. Investigated certain issues arising with this reform.

Keywords: internal audit, regulatory support, public internal financial control.